

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 243/05-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho na neverejnom zasadnutí 9. novembra 2006 prerokoval prijatú sťažnosť A., spol. s r. o., Š., právne zastúpenej advokátom Mgr. P. N., L., vo veci namietaného porušenia jej základných práv a slobôd podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. septembra 2005 sp. zn. 4 Obdo 38/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4 Obdo 38/2004 zo 7. septembra 2005 p o r u š i l základné právo A., spol. s r. o., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 38/2004 zo 7. septembra 2005 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť A., spol. s r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 5 059,90 Sk (slovom päťtisícpäťdesiatdeväť slovenských korún a deväťdesiat halierov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. P. N., L., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 243/05-12 z 30. novembra 2005 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť A., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 38/2004 zo 7. septembra 2005.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľka v podaní zo 14. decembra 2005, ako aj najvyšší súd vo vyjadrení zo 16. februára 2006 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení a z listinných dôkazov.

Z podanej sťažnosti vyplýva, že *„Rozsudkom Krajského súdu v Nitre pod č. k. 15 Cob 119/2004-47 zo dňa 24. 6. 2004 boli potvrdené rozsudky Okresného súdu v Nových Zámkoch pod č. k. 14 Cb 12/04-23 zo dňa 9. 3. 2004, č. k. 14 Cb 191/03-20 zo dňa 19. 2. 2004, č. k. 15 Cb 179/03-21 zo dňa 1. 3. 2004, č. k. 14 Cb 179/03-22 zo dňa 12. 2. 2004, č. k. 15 Cb 88/02-26 zo dňa 25. 2. 2004, č. k. 15 Cb 90/02-25 zo dňa 1. 3. 2004, č. k. 15 Cb 182/03-21 zo dňa 1. 3. 2004 a č. k. 15 Cb 84/02-23 zo dňa*

25. 2. 2004 o zamietnutí žalôb a sťažovateľ bol zaviazaný zaplatiť Všeobecnej zdravotnej poisťovni náhradu trov odvolacieho konania vo výške 15.075,- Sk.

V konaniach vedených na Okresnom súde v Nových Zámkoch sťažovateľ sa domáhal voči Všeobecnej zdravotnej poisťovni zaplata súp 3 917,40 Sk, 2 569,99 Sk, 5 664,86 Sk, 41.655,64 Sk, 3 468,40 Sk, 12.366,15 Sk, 40.826,36 Sk a 2 246,40 Sk, spolu 112.715,20 Sk. Sťažovateľ svoj nárok právne kvalifikoval ako poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. účinného do 31. 5. 2003. Okresný súd v Nových Zámkoch v citovaných veciach žaloby zamietol a svoje rozhodnutia odôvodnil tým, že sťažovateľovi nevzniklo právo na poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z., pretože medzi ním a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou nebola uzavretá zmluva o poskytovaní zdravotnej starostlivosti podľa § 38 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. Sťažovateľ rozsudky Okresného súdu v Nových Zámkoch napadol odvolaním. Krajský súd v Nitre po spojení vecí o odvolaniach sťažovateľa o zaplataenie 112.715,20 Sk pod sp. zn. 15 Cob 119/2004 rozhodol tak, že napadnuté rozsudky potvrdil a stotožnil sa s právnym názorom Okresného súdu v Nových Zámkoch. Krajský súd navyše zaujal právny názor, že nemôže priznať sťažovateľovi úroky z omeškania, pretože tieto si sťažovateľ neuplatnil v žalobe a ani v priebehu konania návrhom na jej zmenu podľa § 95 OSP a pre zmenu právnej kvalifikácie je potrebná zmena žaloby, čo však môže urobiť len sťažovateľ a nie súd.

Krajský súd v Nitre v súlade s § 238 ods. 3 písm. a) OSP proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie a v odôvodnení rozsudku vymedzil dovolaciu otázku z hľadiska procesného práva, či nárok tak, ako si ho uplatnil sťažovateľ v žalobe (definovaním, že si uplatňuje poplatok z omeškania mimo petitu) je pre súd záväzný i z hľadiska charakteru majetkovej sankcie alebo či ide výlučne o otázku právnej kvalifikácie, ktorú je povinný vykonať výlučne súd.

Rozsudok Krajského súdu v Nitre o zaplataenie 112.715,20 Sk pod č. k. 15 Cob 119/2004-47 zo dňa 24. 6. 2004 sťažovateľ napadol dovolaním. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením pod č. k. 4 Obdo 38/2004 zo dňa 7. 9. 2005 vo veci o zaplataenie 5 664,86 Sk dovolanie sťažovateľa odmietol s odôvodnením, že v konaní vedenom na Okresnom súde v Nových Zámkoch pod sp. zn. 14 Cb 12/04 suma 5 664,86 Sk neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, preto podľa § 238 ods. 5 OSP dovolanie nie prípustné. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo doručené právnomu

zástupcovi sťažovateľa dňa 11. 10. 2005“.

Sťažovateľka poukazuje na to, že v danom prípade napadla „dovolaním právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 112.715,20 Sk a nie o peňažnom plnení vo výške 5 664,86 Sk tak, ako to uvádza najvyšší súd. Aj v záhlaví rozsudku Krajského súdu v Nitre pod č. k. 15 Cob 119/2004-47 zo dňa 24. 6. 2004 je uvedená suma 112.715,20 Sk a nie suma 5 664,86 Sk.

V záujme hospodárnosti konania Krajský súd v Nitre vo veci pod sp. zn. 15 Cob 119/2004 v súlade s § 112 ods. 1 OSP na pojednávaní dňa 24. 6. 2004 spojil na spoločné konanie veci pod sp. zn. 15 Cob 123/2004 o zaplatenie 3 917,40 Sk, sp. zn. 15 Cob 124/2004 o zaplatenie 2 569,99 Sk, sp. zn. 15 Cob 119/2004 o zaplatenie 5 664,86 Sk, sp. zn. 15 Cob 121/2004 o zaplatenie 41.655,64 Sk, sp. zn. 15 Cob 122/2004 o zaplatenie 3 468,40 Sk, sp. zn. 15 Cob 126/2004 o zaplatenie 12.366,15 Sk, sp. zn. 15 Cob 130/2004 o zaplatenie 40.826,36 Sk a sp. zn. 15 Cob 135/2004 o zaplatenie 2246,40 Sk, ktoré sa u neho začali a týkali sa tých istých účastníkov. Po spojení vecí vedúcim spisom sa stal spis Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 15 Cob 119/2004, ktorý podľa spisovej značky zodpovedá spisu Okresného súdu v Nových Zámkoch pod sp. zn. 14 Cb 12/04. Zrejme nedopatrením v dovolacom konaní najvyššiemu súdu neboli predložené ostatné spojené spisy Okresného súdu v Nových Zámkoch.

*Najvyšší súd tým, že dovolanie sťažovateľa odmietol, hoci pre odmietnutie nebol dôvod, pretože dovolanie smerovalo proti rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 112.715,20 Sk, ktoré prevyšovalo desaťnásobok minimálnej mzdy (10*6080,- Sk = 60.800,- Sk podľa napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), vyvolal stav denegatio iustitiae, ktorý je z ústavnoprávneho hľadiska neospravedlňiteľný. (...)*

Ak po spojení vecí predmetom odvolacieho konania sa stalo peňažné plnenie prevyšujúce desaťnásobok minimálnej mzdy, nemôže byť dovolanie odmietnuté s poukazom na § 238 ods. 5 OSP. Krajský súd v Nitre v čase vyhlásenia rozsudku dňa 24. 6. 2004 vo veci pod sp. zn. 15 Cob 119/2004 vedel, že jednotlivé peňažné plnenia pred spojením vecí neprevyšujú desaťnásobok minimálnej mzdy, napriek tomu proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie. Najvyšší súd odmietnutím dovolania spochybnil zásadu, že Krajský súd v Nitre právo (Občiansky súdny poriadok) pozná a vie ho aj aplikovať“.

Ďalej sa sťažovateľka odvoláva na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obdo 37/2004 z 9. decembra 2004, sp. zn. 7 Obdo 38/2004 zo 16. júna 2005 a sp. zn. 7 Obdo 39/2004 zo 16. júna 2005, ktorými najvyšší súd za toho istého skutkového a právneho stavu medzi tými istými účastníkmi konania rozhodol v merite veci o dovolaniach a ani v jednom prípade ich neodmietol, pretože po spojení veci peňažné plnenia na odvolacom súde prevyšovali desaťnásobok minimálnej mzdy.

Podľa názoru sťažovateľky *„Rozpornosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov je nežiadúca. Jej zjednocovanie je predovšetkým vec všeobecných súdov samotných. Predvídateľnosť výsledku súdneho rozhodovania garantuje právnu istotu a zabezpečuje všeobecnú dôveru v právo. Medzi princípy právneho štátu patrí medzi inými aj právna istota, ktorá spočíva v tom, že konanie štátnych orgánov a najmä súdov v rámci istých hraníc musí byť predvídateľná a súčasne kalkulatívna. Ak na skutkovo a právne totožné prípady medzi tými istými účastníkmi konania najvyšší súd zaujme rozdielne právne stanovisko, právna istota fyzických a právnických osôb v právny poriadok bude spochybnená a dôjde k porušeniu princípov právneho štátu. Ústavný súd síce nie je zjednocovateľom judikatúry všeobecných súdov, v rámci ochrany ústavnosti je však jeho úlohou, aby všeobecné súdy neposudzovali tie isté prípady zásadne rozdielne, pretože rozdielnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu dochádza k porušeniu princípu rovnosti na spravodlivý proces ako i princípu právnej istoty. Ak je spravodlivosť slepá, nemôže záležať výsledok sporu na tom, u ktorého senátu najvyššieho súdu prípad skončí“.*

Sťažovateľka napokon upriamuje pozornosť na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 15/1998 poukazujúc v ňom na vyslovený právny názor, podľa ktorého *„Keď právnu normu - ustanovenie § 238 ods. 5 OSP možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány vrátane všeobecných súdov majú vtedy Ústavou Slovenskej republiky určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy“.*

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie uvedených článkov ústavy uznesením najvyššieho súdu zo 7. septembra 2005 sp. zn. 4 Obdo 38/2004 s tým, aby bolo toto uznesenie zrušené a vec vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Napokon požaduje aj úhradu trov konania.

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu zo 16. februára 2006, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 21. februára 2006, vyplýva, že najvyšší súd považuje sťažnosť za neopodstatnenú na základe nasledovných argumentov:

„Uznesením, ktorým mali byť porušené práva sťažovateľa NS SR odmietol dovolanie s poukazom na § 238 ods. 5 O. s. p., podľa ktorého dovolanie nie je v obchodných veciach prípustné ak napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy. V čase začatia konania bola stanovená minimálna mzda na 6 080 Sk. Dovoláním bol napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. júna 2004 č. k. 15 Cob 119/2004-47. Týmto rozsudkom krajský súd preskúmal a rozhodol o odvolaní žalobcu proti ôsmim rozsudkom Okresného súdu v Nových Zámkoch, ktorými boli žaloby rovnakých účastníkov na zaplatenie rôznych peňažných čiastok (od 2 246 Sk, do 41 656 Sk) zamietnuté. Potom, ako súd prvého stupňa odvolaciemu súdu spisy predložil, ten spojil veci na spoločné prejednanie a jedným rozsudkom rozhodol o odvolaniach proti všetkým napadnutým rozsudkom a potvrdil ich. Proti rozsudku pripustil dovolanie.

V dôsledku administratívnej chyby pri predkladaní spisov(su) bol dovolaciemu súdu zrejme predložený len jeden zo spisov, ktoré odvolací súd spojil na spoločné prejednanie (sp. zn. 14 Cb 12/04), predmetom ktorého bolo zaplatenie 5 664 Sk. Dovolací súd tak, ako to vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia uznesením sp. zn. 4 Obdo 38/2004 rozhodoval o dovolaní len vo vzťahu k veci vedenej na súde prvého stupňa pod sp. zn. 14 Cb 12/04.

Uvedený postup však podľa všetkého nemal vplyv na hodnotenie dovolania ako neprípustného z dôvodu § 238 ods. 5 O. s. p. Bez ohľadu na postup pri predkladaní spisu, pri zvažovaní, či je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné bolo potrebné vyriešiť otázku, či vtedy keď rozhodoval odvolací súd o viacerých veciach, ktoré spojil na spoločné prejednanie podľa §112 O. s. p. má byť z pohľadu § 238 ods. 5 O. s. p. považovaný za predmet odvolacieho rozhodnutia súčet peňažných plnení predmetov

všetkých spojených vecí, alebo má byť hodnotený samostatne pre každú spojenú vec. Dovolací súd v napadnutom rozhodnutí, i keď sa uvedeným problémom v odôvodnení rozhodnutia nezaoberá, zrejme vychádzal z názoru, že aj po spojení treba vychádzať samostatne z predmetu každej spojenej veci. “

Najvyšší súd poukazuje tiež na to, že uvedená otázka nebola dosiaľ riešená judikatúrou a z toho dôvodu ani názory jeho senátov nie sú jednotné.

Ďalej sa vo vyjadrení predsedu najvyššieho súdu uvádza:

«Prikláňam sa k názoru, že aj po spojení vecí treba vychádzať z hodnoty jednotlivých spojených vecí a nie zo súčtu ich predmetu. Spojenie vecí podľa § 112 ods. 1 O. s. p., je technickým opatrením súdu sledujúcim jedine hospodárnosť konania. Spojenie nemá vplyv na procesné práva účastníkov a nemení sa nim ich postavenie. Nemení sa nim ani predmet konania v jednotlivých spojených veciach ani ich charakter. Spojenie je viac-menej náhodilou skutočnosťou závislou na subjektívnom posúdení sudcu o vhodnosti spojenia ale aj na iných skutočnostiach, ktorých náhodilosť je ešte výraznejšia. Pri predkladaní väčšieho počtu vecí, pri ktorých spojenie prichádza do úvahy, najmä vecí rovnakých účastníkov a rovnakého typu, ako je tomu v predmetnej veci, často záleží len na čase ich predloženia, počte vecí naraz predkladaných, pridelenia do jednotlivých senátov a od toho koľko a ktoré veci sa spoja na spoločné prejednanie. Dá sa to dobre ilustrovať na osude viacerých vecí rovnakých účastníkov a rovnakého druhu ako v predmetnej veci (podľa zberných spisov NS SR). V predmetnej veci bolo na spoločné prejednanie spojených osem vecí, ktoré prejednal odvolací senát 15 Cob 24. júna 2004. Ten istý senát prejednal 14. júla 2004 iný „balík“ trinástich spojených rovnakých vecí. Iný senát 26 Cob 6. júla 2004 prejednal v spojenom konaní štrnásť takýchto spojených vecí, ale aj jednu takúto vec samostatne. Je zrejmé, že záležalo naozaj len na náhode koľko vecí sa spojí na spoločné prejednanie a ktoré veci sa do ktorého „balíka“, dostanú. Spájaním vecí na spoločné prejednanie podľa sumy, ktorá je ich predmetom, by tak bolo možné bez možnosti účastníkov to ovplyvniť, regulovať, aby súhrnná hodnota predmetu odvolacieho konania dosiahla alebo naopak nedosiahla hranicu, ktorá už zakladá prípustnosť dovolania. Prípustnosť dovolania však musí byť založená na jednoznačných a vopred presne určených pravidlách. Ako z

uvedeného vyplýva, nemôže byť závislá na tak nejistej a náhodilej skutočnosti akou je spojenie vecí resp. skutočnostiach, ktoré môžu k spojeniu vecí viesť (napr. či sa v určitom časovom období na súde vyskytne jedna alebo viacej rovnakých vecí). Napokon aj po spojení vecí odvolacím súdom sú to stále tie isté veci a predmetom preskúmania a rozhodnutia odvolacieho súdu sú tie isté napadnuté rozhodnutia súdu prvého stupňa. Z uvedeného pohľadu je rozhodnutie odvolacieho súdu v spojených veciach len súhrnom odvolacích rozhodnutí o každom z napadnutých rozhodnutí. Domnievam sa preto, že prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, proti ktorému inak dovolanie nie je prípustné, nemôže byť založená len tým, že vec bude spojená s inou(inými) vecami.»

Na základe uvedenej argumentácie predseda najvyššieho súdu navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť sťažovateľky zamietol.

V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 38/2004 zo 7. septembra 2005 sa okrem iného uvádza:

„Podľa § 238 ods. 5 O. s. p. dovolanie nie je prípustné vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde.

Konanie v predmetnej veci začalo na súde prvého stupňa dňa 25. novembra 2003. Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 400/2003 Z. z. bola s účinnosťou od 1. októbra 2003 stanovená výška minimálnej mzdy sumou 6 080 Sk. Žalobca podal dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v konaní o zaplatenie sumy 5 664,86 Sk. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa týka peňažného plnenia, neprevyšujúceho desaťnásobok minimálnej mzdy, nie je dovolanie v predmetnej veci prípustné.

Vady konania, majúce za následok prípustnosť dovolania podľa § 237 O. s. p., dovolací súd nezistil.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu s poukazom na § 243b ods.4 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odmietol.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže

zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Základným dôvodom odmietnutia dovolania bola podľa odôvodnenia označeného uznesenia najvyššieho súdu okolnosť, že dovolaním napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Cob 119/2004 z 24. júna 2004 sa týkalo peňažného plnenia neprevyšujúceho desaťnásobok minimálnej mzdy, a preto podľa § 238 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) nebolo dovolanie v danej veci prípustné.

Aj keď najvyšší súd rozhodol o odmietnutí dovolania sťažovateľky v súlade s označeným ustanovením Občianskeho súdneho poriadku, t. j. z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému nie je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný, podľa názoru ústavného súdu toto jeho rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené. Bolo povinnosťou najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, aby sa náležite vyrovnal s tým, že sťažovateľka napadla dovolaním rozhodnutie odvolacieho súdu v jej právnej veci o zaplatenie 112 715,20 Sk (čo nepochybne vyplýva aj zo záhlavia dovolaním napadnutého rozhodnutia). Najvyšší súd však na túto skutočnosť v odôvodnení svojho rozhodnutia bez akéhokoľvek zdôvodnenia nevzal zreteľ a svoju argumentáciu oprel výlučne o tvrdenie, že predmetom dovolaním napadnutého konania bolo iba zaplatenie sumy 5 664,86 Sk, teda len jedného z pôvodne samostatných nárokov jednotlivo uplatnených sťažovateľkou osobitnými (ôsmimi) žalobami, pričom tieto veci boli v súlade s § 112 ods. 1 OSP na pojednávaní konanom 24. júna 2004 krajským súdom spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 15 Cob 119/2004.

Ako sa uvádza v už citovanom vyjadrení predsedu najvyššieho súdu, „... pri zvažovaní, či je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné bolo potrebné

vyriešiť otázku, či vtedy keď rozhodoval odvolací súd o viacerých veciach, ktoré spojil na spoločné prejednanie podľa § 112 O. s. p. má byť z pohľadu § 238 ods. 5 O. s. p. považovaný za predmet odvolacieho rozhodnutia súčet peňažných plnení predmetov všetkých spojených vecí, alebo má byť hodnotený samostatne pre každú spojenú vec“.

Pretože odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu zo 7. septembra 2005 sp. zn. 4 Obdo 38/2004 takéto závery neobsahovalo (najvyšší súd sa uvedeným problémom v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal), možno konštatovať, že najvyšší súd sa v okolnostiach prípadu dostatočne neriadil ustanoveniami § 167 ods. 2 v spojení s § 157 ods. 2 OSP, a v nadväznosti na to uzavrieť, že uvedené uznesenie nemá dostatočné a objektívne odôvodnenie, ktoré je podstatnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia.

Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Podľa názoru ústavného súdu však predmetné rozhodnutie uvedené atribúty nespĺňa.

Ako už bolo uvedené, sťažovateľka v sťažnosti poukázala aj na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obdo 37/2004 z 9. decembra 2004, sp. zn. 7 Obdo 38/2004 zo 16 júna 2005 a sp. zn. 7 Obdo 39/2004 zo 16. júna 2005, ktorými najvyšší súd za toho istého skutkového i právneho stavu medzi tými istými účastníkmi konania rozhodol v merite veci o dovolaniach a ani v jednom prípade tieto dovolania neodmietol, pretože po spojení vecí peňažné plnenia na odvolacom súde prevyšovali desaťnásobok minimálnej mzdy (zároveň tieto rozsudky pripojila vo fotokópii). V spojitosti s tým vyslovila sťažovateľka názor, že „... rozdielnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu dochádza k porušeniu princípu rovnosti na spravodlivý proces ako i princípu právnej istoty“.

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva.

Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované.

Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00 a PL. ÚS 6/04).

So zreteľom na označené rozsudky najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v danom prípade došlo k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým i k porušeniu zásady právnej istoty. Najvyšší súd totiž v tomto prípade rozhodol odlišným spôsobom ako prv v prípade skutkovo i právne obdobných veciach bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré bola v danej veci sťažovateľkinmu právu poskytnutá odlišná ochrana, než v jej iných označených konaniach. Argumentácia najvyššieho súdu musí pritom byť spoľahlivým vodidlom pre obdobné situácie aj v budúcnosti. Okrem porušenia zásady právnej istoty najvyšší súd zároveň zanedbal svoju zákonom ustanovenú povinnosť pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania.

Za takéhoto stavu účastník konania nemôže pri podaní dovolania v obdobných prípadoch v budúcnosti predvídať, akým spôsobom bude najvyšší súd posudzovať prípustnosť jeho mimoriadneho opravného prostriedku, resp. či nemusí pre jeho neprípustnosť uplatniť sťažnosť na ústavnom súde už proti rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Odmietnutie dovolania sťažovateľky podľa § 238 ods. 5 OSP treba podľa názoru ústavného súdu považovať za zásah do jej právnej istoty, v dôsledku čoho bolo potrebné aj so zreteľom na ďalšie uvádzané dôvody vysloviť aj porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 38/2004 zo 7. septembra 2005 podľa § 56 ods. 2 a ods. 3

písm. b) zákona o ústavnom súde, toto uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd priznal úspešnej sťažovateľke úhradu trov konania, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. P. N., v celkovej ním uplatnenej sume 5 059,90 Sk.

Táto suma je nižšia, než ako by sťažovateľke prislúchala podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb]; keďže právny zástupca žiadal trovy konania v sume 5 059,90 Sk, ústavný súd priznal úhradu trov konania v požadovanej výške.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2006